

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi romai kath. irodalmi társulat heti közlönye.

Megjelenik minden szombaton. — A társulat minden romai tagjai a lapot tőljükért kapták. — Nemtagok részére előfizetési díj: egészévre 4 frt, félévre 2 frt, negyedévre 1 frt.

Ugy a Lap szellemi részét illető cikkek, mint az előfizetési pénzek „Köznyvelődés” szerkesztőségének Gyulafehérvárra a várba küldendők.

Veni sancte spiritus!

Egy új iskola-év küszöbén állunk. Országszerte mindenütt sereglenek össze a tanuló ifjak s leánykák az iskolákban s körülveszik tanítóikat, hogy azoknak oktatásából és intéseiből szellemi hasznot mérítsenek, hogy ismereteiket gyarapítván, tudományban és műveltségben évről-évre mindinkább meggazdagítvak, majdan mint derék honpolgárok és jó honleányok a nyilvánosság terére léphessenek, életfeladatuknak megfelelhessenek s végcélukat egykor elérhessék.

Elhangzott már diplomáinkban a tanerők és tanulók részvéte mellett az ünnepélyes „Veni sancte spiritus”, tanárok és tanulók a hosszú pihenő után újból felvették munkájukat s mindkét fél jutott ismét a régi kerékvágásba. A tanítók és tanárok újból hozzáfogtak nehéz, de egyszersmind magaslatos feladatuk megoldásához, és a virgorez ifjuság nagy csomó könyvvel, irkakkal, rajz- és íróeszközökkel ellátva, kellő ratartással, jókedvvel lépdel ismét azon szent falak felé, melyek az iskolákat képezik.

„Új iskola-év!” hangzik el mindenütt, a zajos, fényes nagy városban épen úgy, mint a csendes, regényes kis faluban. Mindenütt hallani most e rövid ugyan, de fontos tartalmu szót.

S ezen szók hallatára önkénytelenül érezzük magunkat hivatva, ezeket nemcsak úgy üresen elhangoztatni, hanem inkább magunkba szállva, azok fölött egy kissé elmélkedni. S ez igen természetes; hisz mindenki, ki új hivatalba lép, ki új munkához fog, általában ki az életnek valamely új mozzanatához érkezik, elmélkedni szokott új teendői fölött; szellemi szemével bejárja új tevékenységének terét s megfontolja azt, hogy mikép és hol kezdje meg új munkáját, hogy majd azután jó eredménnyel be is fejezhesse.

S talán máskép állhatna a dolog egy új iskola-év kezdetén?

Egy új iskola-év beköszöntése talán csekélyebb volna az előbb említettéknél? Vagy talán nem ér-

demelné a fáradságot, hogy e szók kiejtése alkalomával legalább egy kissé meg ne állapodjunk s meg ne fontoljuk, hogy miképen fogjuk ezen új iskola-évben tehetségeinket és szellemi erőnket értékesíteni s kötelességeinknek teljes erőnkéből megfelelni? Bizony az új iskola-év megérdemli, de követelheti is a tanerőktől, hogy legnagyobb gondossággal elmélkedjenek e szók fölött.

Feltehetem tisztelt olvasóimról s főképp szeretett kartársaimról, hogy mindnyájan velem egyetértően ez új iskola-évben is első sorban mélyen és kitörölhetetlenül szívökbe fogják beírni ezen alapelvet: „Isten nevében kezdjük el munkánkat, hogy aztán majd Isten nevében el is végezhessek.”

Mert, ha ezen alapelv szívünkbe bevésődött, vérünkbe áthatott és vezérelőllagunk marad, akkor kötelességünk nehézségeivel bátran nézhetünk szembe, mert akkor a legmagaslatosabb eszme lelkesít bennünket s a legbiztosabb kalauz elvezet minket legnemesebb célunkhoz.

Elmélkedésünk ezeknél fogva másképen e rövid jelszóba is foglalhatjuk össze: Mindent Istenért, drága hazánkért, mi magunk és embertársainkért.

Elmélkedésünk fonalán legelőször felötlük lelkünkben azon szent érzelem, melyet kötelességérzelemnek szokás elnevezni s melynek alapján kötelességünk tudatára jutunk.

Ezen szent érzelemtől áthatva lépjen minden tanfőfiu hivatása terére ez új iskola-évben is.

Ezen érzelem új felébredésével egyuttal tisztában leszünk azon tudattal is, hogy minden embernek vannak kötelességei Isten, önmaga és embertársai iránt.

De kivált a tanembernek kötelességei annál fontosabbak és azoknak lekiismeretes és pontos teljesítése annál is szükségesebb, minél több gyermeknek neveltetése, oktatása és tanítása van reá bízva; mert a tanárra bizott ifjak boldogsága és szerencséje nem függ csak a házi neveléstől, hanem legtöbb esetben a tanembertől s kötelességszerű működésétől; ő sokat építhet, de sokat ronthat is.

Azonban nemcsak a tanembernek kötelességei fontosak, fontosak a tanuló ifjúságéi is, mert azoknak megszokott teljesítése irányítja majd azután az ifjunak egész életét.

A kötelességérzelem kölcsönös felébresztése és fejlesztése legyen tehát ez új iskola-évben is legelső feladatunk.

Mert arra nézve, hogy a fent nevezett négy körbeli kötelességünknek eleget tehesünk, mindenekelőtt szükséges, hogy azokra vonatkozó kötelességeket nemcsak ismerjük, hanem teljesen át is érezzük, s hogy teljesítésükre a megkívántató testi és lelki erővel s hajlandósággal bírjunk — azért ez iskola-év kezdetén is lelkünk mélyéből fohászkodtunk ismételten: „Veni sancte spiritus!“ S ha az isteni erő segítségével kötelességeinkkel tisztában vagyunk, akkor határozottan tudjuk azt is, hogy mivel tartozunk Istennek, hazánknak, magunknak és embertársainknak; s ha az isteni segítség útján szívünk, erős hajlamunk uralkodik kötelességeink legjobb erőnkől való teljesítésére, akkor végcélunk elérését el sem téveszthetjük.

Azért tehát, ha a nevelésben és az oktatásban kitűzött célunkat akarjuk elérni, akkor felette szükséges, hogy most, mindjárt az új iskola-év küszöbén teendőinkkel és kötelességeinkkel tisztába jöjjünk, mert határozott irányu, tudatos eljárásra csak azon tanító, nevelő és tanár képes, ki elmélkedés által megalapított és tapasztalás által igazolt elvek szerint intézi el a nevelést és az oktatást, s így a nevelés és tanítás iránya és szelleme, minden nevelői és oktatási ténykedés mivolta, szóval a nevelés és oktatás sikere attól függ, miképen elmélkedik a tanfőú az ember természete és rendeltetése fölött.

Ha a tanfőúak és nevelők az ember természete és rendeltetésével helyes elmélkedés útján határozottan megismerkedtek, akkor át fogják érezni kötelességeiknek ama legfontosabb részét is, mely szerint az ifjoknak nemcsak ismerő, hanem érző teltségeit is fejleszteniünk kell s hogy nemcsak ismereteit kell bővíteniünk, hanem megerősíteniünk őket vallásosságban és erkölcsiségben is, úgy hogy az ifjak keresztény rendeltetését felismerjék s azt felnőtt korukban öntevőleg elérni törekedjenek.

S ha a nevelő, a tanító és tanár a gyermeket erre képesítette s a gyermek szívébe ezt kiírhatlanul beoltotta, akkor a tanév végén nyugodt lelkiismerettel pillanthat vissza a lefolyt időre, tanítói és nevelői működésére és örömteljesen nézhet elejébe — ha Isten is úgy akarja — az azután újból bekövetkező új iskola-évnek is!

Dr. Cs. B.

Kath. egyleti élet.

A Religio szerkesztőjének nyilatkozata,

melyet a kath. irodalmi társaság szervezése ügyében f. hó 7-én tartott nagy értekezlet előtt Budapesten mondott.

Méltóságos és főtisztelendő püspök-elnök ur!

Mélyen tisztelt gyülekezet!

Megvallom, én azzal a gondolattal jöttem ide, hogy nem szólalok fel; ezzel a gondolattal jöttem pedig azért,

mert egész a mai napig, egész a jelen perczig nem tudtam, mert nem tudhattam, hogy tulajdonképen miről lesz itten a szó. De miután lovag Lonkay A. előadó ur az eddig csak általánosan és homályosan pengetett eszmét kifejtette, sőt annak megvalósítására utakat és módokat is bemutatót, én most már annál is inkább kötelességemnek tartom részemről a hozzászólást, mert maga az eszme, — egy kath. irodalmi társaság eszméje, a mely bennünket itt e mai napon összehozott, és a törekvés annak akár önállóan, akár a Szent-István-Társulat kebelében contemplált megvalósítására — én előttem nem új dolgok. Én egy kath. irodalmi társaság eszméjét régóta pengetem, fejtegetem az általam szerkesztett Religióban; régen, s legújabbban f. évi márcziusban is utaltam én a contemplált kath. irodalmi társaság szervezésének különösen arra a módjára, hogy a Szent-István-Társulat kebelében, a most fennálló, jobbára csak ügykezelő választmány mellett, szakokra osztott tudomány- és irodalom-művelő osztály alakjában egy teljesen kifejlesztett tudományos és irodalmi társaság legyen.

A mint méltóztatnak visszaemlékezni, 1882-ben, az év vége felé, két társulási mozgalom indult meg hazánkban. Az egyik volt az Elvbarátok-Szövetsége, a másik a Pázmány-Társaságé. Én, az összekötő kapcsolatokat, nem az ellentéteket keresvén, — mind a kettőt juxta modum pártoltam s mind a kettőhöz publicistai kötelességet teljesítve ismételve hozzá szóltam. Különösen a mi a Pázmány-Társaságot illeti, a mely mint tudjuk, nem egyéb akart lenni, mint a mi most napirendre került, a mely nem egyéb akart lenni, mint „katholikus tudományos és irodalmi társaság,“ bizonyára méltóztatnak visszaemlékezni, hogy annak miként szervezésére nézve már 1882-ben felmerült és megbeszélés tárgya volt a megvalósításnak a t. előadó ur által élénk terjesztett mind a két módja. T. i. voltak már alkor is, kik külön s önállóan; voltak, kik a Szent-István-Társulattal kapcsolatosan óhajtották a contemplált tudományos és irodalmi társaságot életre kelve látni. Először, ha jól emlékszem, dr. Nogáll János nagyváradi l. sz. főlsz. püspök ur utalt, az eszmecsere fonálán a Szent-István-Társulat-hoz való csatlakozásra. Én, habár kezdettől fogva egész mai napig elvben semmi abszurdumot nem lattam s nem látok egy egészen önálló kath. irodalmi társaság eszméjében; mindazonáltal a mint 1882-ben a Szent-István-Társulatra való bölcse utalás megtörtént, én oportunitás szempontjából meggyőződésemmel s a Religióban azóta folytatott fejtegetéseimmel annak az iránynak lettem uttörője, a mely a Szent-István-Társulat kebelében szervezendő „tudományos és irodalmi osztály“ felállítása által kívánja az egy „kath. tudományos irodalmi társaság“ hazánkban felmerült nemes törekvéseket célra és megnyugtatásra vezetni. Már 1882-ben utaltam e tekintetben conservatív alkotás ama sarkalatos alapjára, hogy ne új alapokat igyekezzünk lerakni, akkor, midőn a régi alapok nincsenek még a kor igényei és szükségletei szerint kiépítve, továbbá, hogy az önálló társaság nehezebben, a Sz.-I.-T.-tal egy fedél alatt testvérült társaság könnyebben fog létre jöhetni. Az pedig, hogy a könnyebb utat mindenki szivesebben választja, mint a nehezebbet, — az világos. Szóval én már 1882-ben oportunitási és egyéb okokból a mellett vallék, hogy a Szent-István-Tár-

sulat irodalmi társulati jellegében és működésében fejlettségük ki egy teljes katolikus tudományos és irodalmi társasággá.

Mert hiszen, mélyen tisztelt értekezlet, az, a mi mai tanácskozásunk tárgyát képezi s a mit én és mások 1882 óta folytonosan sürgetünk, egy kath. tudományos és irodalmi társaságnak eszméje és szervezetének alapvonalai, — az mind — mint csira a termékeny földben, bennfoglalattatik Szent-István-Társulatunk 1848. május 1-én kelt eredeti „Programmjában és Alapszabályaiban.“ Igaz, hogy a Sz. I.-T. magát kezdetben „jó és olcsó könyv-kiadó társulat“-nak nevezte. Amde maga a társulat, kivált az 50-es években, a midőn közéletünk panáza, sőt részben szünetelése alatt ő volt találkozó helye katolikus jeleseinnek s minégy menedeke a magyar köz-zellemnek, nagyon érezvén azt, hogy ő több mint könyv-kiadó társulat, nem-sokára letette eredeti, szerény nevét, és felvette azt a sokat magában foglaló czimet, a melyet most visel.

Épp a mai nap olvastam, t. értekezlet a Szent-István-Társulat idéztem eredeti Programmját és Alapszabályait. Itt, az V. czim 2. pontjában ezt olvasám: „A társulat áll alapító, dolgozó és részvevő (most azt mondanók részvényes, tagdíjas) tagokból.“ Dolgozó tagok, uraim, ebben a szövegben, nem lehetnek mások mint írók. Egyébiránt, hogy a Szent-István-Társulat alapítói e társulatban nem csupán és kizárólag kiadó, hanem egyuttal valóságos tudomány- és irodalom művelő társaságot contempáltak vala, kiténik a társulat eredeti Programmjának mindjárt elején, abból a pontból, mely a Sz.-I.-T. céljáról, ekkép határoz: „Célja tehát e társulatnak: jó és olcsó könyvek kiadásával és terjesztésével fejtegetni a ker. kath. religio hit- és erkölcstanait, annak boldogító s föntartó elveit megismertetni, az ellenirányu iratok benyomása ellen védeni, s általában egyéb tudományos, közhasznu s népszerű könyveket is akkép szerkeszteni, hogy a kath. szent hitvallásnak áldásos szelleme hassa át azokat, s terjesztésök által a vallásos meggyőződés, mely minden erkölcsiségnek s anyagi fejlődésnek legisztabb s kiapadhatlan forrása, mindinkább erősödjék és szilárduljon, még pedig a) a köz-népben, b) iskolákban, c) a műveltebb osztályok közt: minélfogva tehát működését is e hármas irányban kívánja kifejteni.“ A „val-vel“, uraim, nyelvünkben eszközt jelent: tehát a könyvek kiadása és terjesztése a Szent-István-Társulatban, az alapítók intenciója szerint, csupán eszköz lehet: a társulat tulajdonképpeni célja, az imént idézett szövegben, a „fejtegetni“, „megismertetni“, „védeni“ és „szerkeszteni“ szavakban van kifejezve, a melyek — bizony nem kiadást és terjesztést, hanem sokoldalú tudományos és irodalmi, írói foglalkozást jelentenek, a Sz.-I.-T. szervezetében, kebelében teljesített!

Egyébiránt, mélyen t. értekezlet, hogy a Sz.-I.-T. már rég, kezdet óta nem csupán kiadó, hanem egyuttal irodalmi társaság is, erre nézve én idézhetek az eredeti Programmon és Alapszabályokon kívül igen autentikus, döntő tekintélyü, élő tanukat, magából a most élő Sz.-I.-T.-ből; és pedig mindenek előtt magát a Sz.-I.-T. biboros fővédnökét. Ő eminenciája, kegyelmes főpásztorom 1879. márcz. 19-én mondott fővédnöki beszédje kezdetén a Sz.-I.-T. nagygyűlése előtt a társulat jellegéről így nyilatkozott: „Kath. társulat, a hit fegyelme alatt működő iro-

dalmi egyesület vagyunk;“ és ugyanannak a beszédnek a végén: „Ezekkel, — így szólott — hazánkban irodalmi működésünknek eszméjét, irányát, célját kívántam röviden jelezni.“ Társulat, uraim, a melynek „irodalmi működése“ van, minden bizonynyal, mondhatni authenticice: irodalmi társaság. . . ! Csak még egyet fejezn szabad említeni e tekintetben; ő eminenciájának, főm. Simor János bibornok herceg-primásnak a Sz.-I.-T. nagygyűléseit megnyitó nagyszabásu, a tudomány, irodalom és élet változatos tereit annyi magasatos eszmével megvilágító enuncziációi számára egy könyv kiadó és terjesztő részvény-társaság kerete bizonyára szűk, kicsiny, alacsony. E monumentális beszédekhez, — a melyeknek legutóbbika nemcsak országunk határain belül keltett a szokottnál is nagyobb hatást, hanem azontul messze, világszerte tisztelet és élvezet tárgya vala, — csak egy tekintélyes tudományos és irodalmi társulat kerete méltó.

És maga a Sz.-I.-T., m. t. értekezlet, igen élénk tudatában volt mindenkoron annak, hogy ő nem csupán kiadó, hanem kiadványainak alapvetésül — irodalmi társulat is egyuttal, a melynek kötelessége a kör szükségletei szerint fejlődni, kibővílni, izmosodni. Erre nézve, uraim, én erősebb bizonyítékkal alig szolgálhatnék, mint ha egyszerűen idézem a Sz.-I.-T. egykori, a társulat életébe mélyen benyúló reformokat létesítő alelnökének, most nm. és ft. Ipolvi Arnold nagyváradi l. sz. püspök urnak tárgyunkra vonatkozó nyilatkozatát. A Sz.-I.-T. 1880-ik évi márczius hó 18-án tartott közgyűlésén Ipolvi Arnold akkori alelnök ur, ő eminenciáját, az akkor másutt elfoglalva volt fővédnököt helyettesítve, a megnyitó beszédben ezeket mondotta: „Önöket a társulat rendes ügymenete ezen részleteivel untatva, megbocsátják, ha itt nem állapodhatom meg, és tulmenve azon, néhány perczig feltartóztatom. Azt tartom ugyanis, hogy társulatunk, ha meg akar felelni magasb. vallásos és kulturális feladatainak, ugy itt (t. i. a hol most van) egyszerűen meg nem állapodhatik. Nem lehet csupán elemi iskolakönyv kiadó hivatal, nem lehet egyszerűen csak olcsó és jó olvasmányokat közzevető társulat. Társulatunk, így folytató a Sz.-I.-T. e vezérfehér, már többször megkísérelt: e körét magasabb irányban emelni és kitágítani. Szerencsés lehettem magam is erre tervemmel és közreműködésemmel hatni, és a társulat körében „magyar régiebb egyházi íróink“ munkái kiadásával a „Corpus scriptorum Ecclesiae Hungaricorum“ megindításával, melyek közül már két kötet eddig (1880 ig) megjelent s a harmadik, remélem a jövő évben kiadható lesz — tudományos kiadványaink új sorát megnyitni. De ennél is, ugymond, nagyobb feladatok várnak reánk. Ime itt a magyar egyháztörténelemnek a mily hálás ugy évek óta, ugy szólván paragon álló tere. A magyar protestánsok éppen most, nagy mozgalmot kezdeményeztek és fejtenek ki történetök megírására. Mi nem maradhatunk el, kik századok óta e tért, számos és nagy munkával műveltük, s ezzel e mellett magát az ország és nemzet történetét megalapítottuk. Igyekeznünk kell jelenben is e tért nemcsak megtartanunk, de a tudomány mai állásának színvonalára emelnünk: egyháztörténelmünk mélyebb s újabb vizsgálataival, az anyagnak méltó, a mai tudományos irodalmi műkellékeknek megfelelő feldozásával. Mily

szép és nemes tér egész jövő ivadék számára. A munkálatok erre, úgy hiszem, sehonnán sem indulhatnak ki méltóbbra, mint e társulat köréből: akár a társas munkálkodás, akár az egyes írók közti anyagfelosztás, akár pályakérdések és jutalmak kitűzése által. De Ipolyi Arno'd alelnök ur akkori beszédében a feladatok még magasabb, még szélesebb körére is világosan rámutatott. Hivatkozva a francia Migne példájára, a ki nem is társulati uton, hanem személyes, magánvállalat útján az egész világ papságát elárasztotta a tudományos műveltség egész könyvtárával, Ipolyi A. alelnök kimondá, hogy „nem lehet előbb megnyugodnunk addig,“ míg az „összes tudományt felkaroló művek létesítésével“ a Sz.-I.-T. mintegy monumentális tanúság nem lesz a mellett, „hogy mily téves azok felfogása, kik a vallást és tudományt ellenkezésben látni és ellentétbe hozni kívánják.“

Idézhetnék én, m. t. értekezlet, még többet is: azon ban, azt hiszem, ennyi is elég lesz annak felüntetésére, mennyire nem csupán kiadó, de egyúttal tudomány és irodalom művelő társaság a Sz.-I.-T. kezdettől fogva napról-napra mindinkább. Ennél fogva, a conservatív alkotás szellemében, most, midőn egy, tizennégy év múlva már félszázados kath. irodalmi társaság áll előttünk a Sz.-I.-T. nem dicstelen muljában és jelenében, mi, csekély véleményem szerint, úgy járunk el legzélszerűbben, ha folytatjuk a Sz.-I.-T. kifejlesztését s elősegítjük annak kebelében egy szakokra osztott „tudományos és irodalmi osztály“ szervezését, mi által a mi, már is nagy tekintélyű Sz.-István Társulatunk egy „teljes“ kath. tudományos és irodalmi társaság színvonalára emelkedendik.

Ennyit óhajtottam én magára az itt contempnált kath. tudományos és irodalmi társaság eszméjére és annak vagy önállóan vagy pedig a Szent-István-Társulattal kapcsolatosan tervelt szervezésére nézve elvbén és általánosságban elmondani.

A mi a Sz.-I.-T.-ban egy „tudományos és irodalmi osztály“ szervezésének mikéntjét s annak részleteit illeti, az előttem egészen más, és új dolog; mihez a Szent-István-Társulatnak is köze levén, azokra jelenleg nem terjeszkedem ki; kijelentem egyébiránt, hogy e módozatokhoz annak idején szintén bátor leszek hozzászólni. (Éljenzés és taps.)

TÁRCSA.

P. Vitus szellemi hagyatekaiból.

Közlő: P. Győrfi Fidéi.

A Hatalmas Tatár Kámnak, hajdan

Országunk ostorai

Szelidült Ivadékanak,

A görcsös bot vitézi Rend

Örökös Elnökének,

A tudományok Táblabirájának

S a turi Possessoratus malombeli

Poczegerek Feldmarschaljának

Dicső Nevenapja ünnepét így üdvöli

Sárkán bőrből készült lanton

Valamint nevééről úgy munkáiról
Minden tudósok előtt ismeretes
Persi Poča

H a f i z.

(A Horváth Dani oláh fogadósa a pipagyujtónál.)

— 1843. —

1.

Gyü te Muzsa: bűdös kútból
Repüljetek szárnyára,
Írástudó Pegazusnak
Ugorjatok hátára.

2.

És így majd ott kasmatolok
Veletekkel nyeregbe,
Osztán meggyünk vers faragni
Oda a szent berekbe.

3.

Mi Loni Helikonnak
Megtermett a teteje,
Ha jól beszéd a poéta
Tele verssel a feje.

4.

Ugy szikrázik nekem esze,
Mint tüzes vas, ha verem,
Most ha velem verselni jön
Árgirust is megnyerem.

5.

A mióta én itt lakom
Helikonak szent berke,
Ugy bu ki a vers belőlem,
Mint g . . . ből csiperke.

6.

Itt tanultak Csokonai
Vörösmartí én velem,
Kisfaludi meg Berséni.
Garait megnyergelem.

7.

Kilencz Musák ide vigzázz!
Lát'd szemet is mereszték,
Tatár Kámnak Hafiz huron
Egy nagy hangot ereszték.

8.

Károly napja Tens Ur napja,
De nap bujta felleges,
Nem jót jelent mikor nagy sár,
Ha Károly nap nem jeges.

9.

Lágy az idő pusztul havat,
Patak mind ki áradta,
Sáros fersing musáknak is
Pegasus elfáradta.

10.

Lantom' hurja megvizülte
Nem akarja penzeni;
Itt Farmatring, nem kell kótát
Tudja ő jól zengeni.

11.
Tekintetes királyi Kám!
Eléretél e' nagy napot,
Czibre borból áldomással
Tekerjék meg a csapat,

12.
De cu bota minden egyéb
Apró királyt halálíg
Hadd aludja szép csendesen
Ott gödörbe sokaíg!

13.
Légyen néked nagy öröme
Tatár deák Albertbe,
És korona örökösöd
Lajos hosszú emberl e.

14.
Soká tartsad buzogányod
Botra teremt kezdedbe
Sok fehér lo döglött husa
Nyerítsen a béledbe.

15.
Légy jó husban télen nyáron
Mint a Persa derese,
Mig nem öszül nagy fejednek
Mint az ő vén nyergese.

16.
Végre ha majd ezen loból
Megettél a kocsonyát,
S' koronának elviseléd
Mindannyi ló kolompját,

17.
Akkor talán nem lesz korán
A gyégént kirántani,
Felségednek szokásaként
Egy ultimot mondani.

18.
Czu el Musa Szuka serge!
Hordjátok a fersinget,
Mert a Kám ha előkapja
Meghátolja a Singet

Az említett nevezetes Persa költőnek e vala utolsó munkája mert a következő évben a tűzhelyen egybe kuczorodva a musák' örök siralmára utolsót horkantott, kinek is a Persa Fejedelem örök emlékül tétetett sírkövére e verseket iratá:

Mig én nem voltam is, volt más,
Ha én nem leszek is, lesz más."

KISEBB KÖZLEMÉNY.

— **Nyilvános hála.** Főtisztelendő szerkesztő ur! Engedje meg ftdőséged, hogy becses lapjában, mely az Erdélyi Sion hü öre és főpásztorunk kegyes jótékonyságának pontos és avatott regisztrálója ... én is egy tényét említhessem fel angyszívű főpapunk áldozatkészségének.

K. Polyán hitközség nem birván saját erején a már rommá vált kántori lakot újból felépíteni, bizalommal fordult ahoz, a kitől tudta, hogy a jó és szent ügy érdekében segílyt nyerni mindig lehet! És ime! ... ki remélte volna!?

Püspök urunk ő excentiája, kinek különben is magas és tekintélyes állásához mérten csekély dotációja az erdélyi terjedelmes egyházmezeje minden részéről igénybe van véve, atyai jó szívének egész jóságát kegyeskedett ránk árasztani, akkor, midőn a kántori lak felépítésére és felszerelésére 200 mond kétszáz o. é. forintot nagylelkűen adományozni mé tőztatott.

Voltam bátor kicsinységemtől kitelhetőleg az adakozó főpásztorhoz intézett igénytelen sorokban Polyán hitközségével éreztetett ez örök emlékü adományért fiui alázatos hálámát s legbensőbb forró köszönetemet kifejezni; midőn ezt most a nyilvánosság terén is ftdséged becses engedelmevel megtenni sietek, csakis új levéllel akarom gazdagítani ama babért, melyet nagyméltóságú püspökünk rövid idejű bölcs kormányzása alatt is már kivivott.

A magam egyszerűségében tiszta szívvel és valódi imaszerű áhitattal kívánom, hogy adjon a Mindenek Ura sok esztendő főpásztorunk ő nagyméltóságának, hogy még soká boldogíthassa szükölködő egyházmegyéjét Faxit deus!!

Kézdi-Polyán, 1886. augusztus 20-án.

Kovács Elek, s. k. alesperes pléb.

I R O D A L O M.

— „*Symbalae ad illustrandam historiam ecclesiae orientalis in terris Coronae S. Stephani. A Nicolao Nilles S. J. stb.*“ czimet viseli a tudós Jezsuita atvának legújabb műve, mely a mult évben Insbrukban, Rauch Felicián kiadásában megjelent. Ezen műről egy furólagos ismertetés jelent meg a „Magyar Állam“-ban, de mivel bennünket, erdélyieket különösen érdekel, illő hogy a tudós Jezsuita érdemeinek méltánylása iránti tekintetből is bővebben foglalkozzunk vele. Bámulatra méltó azon fáradhatlan munkásság és hangya szorgalom, melyvel szerző felkutató a római, magyar, osztrák, erdélyi, dalmát levéltárakat, sőt olyanokat is, melyekhez férni csak a legnagyobb nehézséggel lehet, mint a cs. kir. udvari s állami levéltár, a hadi levéltár stb. A mint a művek címe is jelzi, inkább az uniót illető okiratok halmaza az, de a Jézus társaság különböző házainak történetéből s más forrásokból vett idézetek s kiválasztott részletekkel bővítve tiszta képét nyújtja az Unio hosszas történetének, egyszersmind hazánk s kiválóan az erdélyi. ébredezni kezdő római kath. egyház történetéhez is számos becses adatokat nyújt.

Későbbre halasztván e műnek bővebbi ismertetését, a jelen alkalommal csak a gyulafehérvári székes-egyháznak visszafoglalásával foglalkozom, melyet a szerző a bécsi udvari levéltárnak egy codexéből vett adatokból a következőkép irt le:

A tévelygőknek igaz ultra való térítésére nagyobb remény tünt fel, midőn ő cs. kir. kath. felsége a püspöki széket helyre állítja s a püspökséget 100 éves számkive-

tés után jogaiba visszahelyezé. A jövő iránti tekintetből jólesz bővebben leírni a püspököknek a kálvinistáktól elvett szekes-egyházba való visszahelyezését. Megvolt már ő felségének rendelete és a diaetán fel is olvastattott, mely által a 120 esztendőnél tovább bitorolt templomot fűdő és nagymélt. br. Mártonfy György erdélyi püspököknek visszaadni köteleztettek a kálvinisták; melyek elintézésére több napon át vártuk ő exciájának megérkezését avagy utasítását, hogy az ily nagy horderejű ügyet vagy mi, vagy a Vicarius Generalis sikeresen elvégezhessek. Ez alatt elérkezett február 14-ke (1716) reményeink határa; délelőtt nálunk volt a Vicarius Generalis, kívül folyton a templom visszafoglalásáról értekezünk; de ő félénk ember lévén, mindent kértet s képzelt nehézségeket hozott fel. Eltávozván ő délután a városhoz közeli helyre, a miéink többé nem akarván késedelmeskedni, tanácskozni kezdének, melyet a parancsnokló tábornok ur ő exellentiajának látogatása félbeszakított. A P. Superior eléje megy s a beszédet a templomra s a még ma átveendő kulcsokra terezi, ha ő exellentiaja segítségére lesz. Ő kérdést intéz vajon a P. Superior felvan hatalmazva a kulcsok átvételére? „Kétségkívül“ válaszolt ez, hiszen ő kinevezett főesperes. Parancs küldött tehát a város parancsnokához, hogy a P. Superior a kulcsok birtokába jusson. Embereket küldött a parancsnok egy kálvinista professorhoz, hogy a kulcsokat tőle elhoznák; de ez azzal védekezett, hogy ő tanár, neki a templommal semmi köze, az ő kötelessége az iskolák és a fegyelemre felvigyázni, a kulcsokról a predikátor a felelős. Ehez menvén a küldönczök s előadván a kérés, késelem nélkül elküldé a kulcsokat a harangozó által a parancsnokhoz, ki a kulcsokkal örvendezve hozzánk siet és körülbelől 5 órakor a kulcsokat a P. Superiornak átadja. S így azt mit a Vicarius kértet, mi győztesen elvégeztük.

A következő napon a P. Superior a mi, néhány popa és protopopa, egy franciskanus és a császári hivatalnokok kíséretében a templomot telnnyitatta és belépénk. De oh! Inkább Augias istállójának, mint templomnak volt ez nevezhető. Négy napi tisztogatásra volt szükség, hogy legalább templomhoz hasonlóvá tegyük. A templom birtokunkban volt, de mire nem merészkedt a kálvinista bátorság? Magának jogot formált abban maga módja szerint isteni tiszteletet tartani. Válasz gyanánt a következő eset történt: azon napon el kelle temetniök egy kálvinista bírónak fiát, de minő pompával? Nem volt harangozás, mert nem volt harangjok. Kénytelen volt tehát a gyászoló atya, hogy magát megalázza és a katolikusokat kérje, hogy harangoztassanak; megengedtük, de díjt követeltünk, melyet egyszer s mindenkorra egy rhenus frtban állapítánk meg. Elrémtt az eddig még nem hallott díj felett s midőn e felől kérdőzködnék azt válaszoltuk, hogy a harangok már katolikusok. Újlag merészkedtek kikérni a templomból a padokat és székeket, melyek az ők költségükön készítették s ezen czélből kérvényt is nyújtottak ő kegyelmességéhez, de ez őket a püspökhöz utasítá, ki azt válaszolá, hogy hajdan az innen kiűzött katolikusok is kénytelenek voltak átengedni székeiket, engedjétek ti is át a katolikusoknak.

Ezután a szentélyben felállítottuk az oltárt, mappával, ereklyékkel s más szükségesekkel ellátva, nem különben a püspöki stallumot is. Az oltár felett ezen chronographicus felirat volt olvasható:

Carolo Imperatore plo IVsto, reLL:lonIsqVe Defensore,

Stephano De steIn VILLE Magno regni transsyLVanlae generaLL. sIgIsMVnDo KornIs GVbnerator:, reLL:glone In CLyto eLIMInatIs CaLVInI sorDIBVs. epl:CopALLIs scDes aLbensIs Georglo MartonfI restltVebatVr. VnI et trIno DoML. o sIt gLorIa In saeCVLa.

Február 16-án estefelé eljött a fűdő kegyelmes ur. A Vicarius ur a P. Superiorral, a kolozsvári rector Paterrel s a Fenesi plebános urral a városon kívül eléje ment és ott üdvözölték. A következő napon megindult ő kegyelmessége pontificális ruhákba öltözve a templom kiengesztelésére, kinek már az ajtó előtt a superpelliceumba öltözött P. Superior átnyújtá egy vánkoson a templom megaranyozott kulcsait, rövid beszéd kíséretében; melyet átvevén könnyei miatt alig tudott válaszolni.

— Köszönetet mondott mégis a rendnek a száradon keresztül a híveknek nyújtott lelki gondozásért. A templom kiengesztelését elvégzendő a nagym. és fűdő ur a városon kívül eső helyre ment felöltözendő, mialatt a P. Puperior, mint plebános és főesperes körmenettel ment eléje a városba ünnepélyesen bevezetendő. Számatalan népsokaság által követve, négy császári tiszt által vitt umbella alatt a püspök különféle hangszerek hasonája, hymnusok éneklése között indult a menet. Hoszsú sorban elől a tanuló ifjuság, azután a popák (majdnem 200) hoszsú rende, különböző színű egyházi ruhában; ezután a latin papság. Midőn a püspök a város kapuját átlépné, egyik a román papságból, román nyelven üdvözlé őt, mely nagy ritkaság közöttük, kik memoriából soha, csak irásból szoktak beszélni. Végin a popák mindnyájan hangosan üdvözlék a püspököt. Innen egy kőnajtásnyira állott a városi tanács, kettő kivételével majdnem mind kálvinisták: a bíró magyarul üdvözlé a püspököt ez röviden, de élesen válaszol. A templomhoz közel állott tegyverben a császári katonaság, a mely midőn az ehaladó főpásztort üdvözölné, püspöki áldásban részesült. Végre a főoltárhoz érvén a püspök ünnepélyesen elkezdé a „Te Deum“-ot a nagyobb és kisebb rézhangszerek hasonája között s ez a Szent-Mise alatt háromszor lön ismételve. Elsők voltak, kik a szentegyházban a főpásztort kezébe az ur testét magokhoz vevék nagyméltóságú Kornis Zsigmond gróf kormányzó és Méltóságos Torveskai János bíró urak. Végre stallumát e foglalván a püspök papjai köréből négy kanonokot nevez ki. Antal János urat a préposti méltósággal tünteti ki. Henter Pál urnak az olvasó, Bors György urnak az éneklő kanonokságot adja; Demeter Márton urat pedig Vicarius generalissá és örkanonokká nevezi.

Az ily módon kiengesztelt templomban még azon napon a román protopopa papjai segédletével a görög ritus szerint ünnepélyes isteni tiszteletet tartott.

Közli: Prokúpek Sámuel.

— **A tizenkilencedik század,** elbeszélő költemény. Irta Rudnyánszky Gyula. Fényben, árnyban cím alatt összegyűjtött, s ez év elején megjelent kisebb költeményeimet a közönség kitüntető tetszéssel fogadta, a kritikai méltatás jutalmában pedig bőven részesített a sajtó egyhangu nélete. Ez a siker biztat. A tizenkilencedik század című nagyobb epikai költeményem önálló kiadására. E tiz énekre osztott költemény tárgya, egy hős körül fonódó egységes mesében, maga a XIX. század. Targya az ember a XIX. században; az ember szellemi növekedése, testi satnyulása; az ember haladása tudományokban, művészetekben és sütyedése erkölcsében. A bölcselel vallástalanság és az örök Isten, a hatalmas vágy és a nemzeti erő, a pénz és a nyomor, az élvezet és a munka, az élet és a természet küzdelmei folynak e történet medrében. A könyv 12—15 iven, merített papíroson, remek izlésű s rendkívül díszes kiállításban az ősz elején fog megjelenni. Előfizetési ára: tüzve 2 frt, kötve 3 frt, amateur-kiadásban 5 frt, japáni papíroson, bőrbe kötve 12 frt. A pénz hozzá, Nagy-Marosra (Hontmegye) küldendő, legkésőbb e hó végéig, hogy tudhassam, hány példányban kell a könyvet nyomatnom. Kérem a közönséget, hogy előfizetnie, s a költészet barátait, hogy előfizeteket gyűjteniök ajtózassék. Gyűjtöknek 6 előfizetőért tiszteletpéldányt ménlok. Nagy-Maroson, 1886. augusztus 1. Rudnyánszky Gyula.

— Megjelent és beküldetett **A Külföld szonokai.** Egyházszonokiatl havi folyóirat. E ső évfo yam IX. füzet szerkesztő Ribényi Antal. Ajánljuk tisztelet o vasóinknak e jeles tartalmu folyóiratot becses figyeimökben.

— Vettük a **Katholikus Hitoktatás** havi folyóirat szeptemberi füzetét, melynek dus tartalmából a következőket jegyezzük fel: A népiskolák hitelemzési tanterve és annak kivitele. A tanítóképezdei hitoktatás. A IV. éves tanítóképezde valasoktatási tanterve. Gyakorlati kérdések a hitoktatás köréből. Irodalom. Lapszemle. Vegyesek.

A „Szent Család“ képes napár érdekében. Hálátlanok lennének, ha el nem ismernék, hogy a melyet a Sz. Család képes népnaptár vállalattal akar anyagilag, akár szellemileg elérünk, egyedül ügybuzgó paptársaink hathatós közremüködése által érhattük el. Hogy a jövő evi folyam kiadására ismét vállalkozunk, csakis e támogatás jó remenye biztat — Hogy félelem és aggodalom nélkül vállalkozhassunk, és a nyomatandó példányok száma iránt tájékozahassuk magunkat, kérve kérjük nemesszivü kartársainkat, kegyeskedjenek tudunkra adni, vajjon körülbelül hány példányra leend szükség saját plébániájukon. Az ár az eddigi marad. T. i. Egy példány 30 kr. portó nélkül. — 5 példány 1 frt 65 kr. — 10 példány bérmentve 3 frt. — 20 példány 5 frt 40 kr. — 50 példány 12 frt. — 100 példány 22 frt 50 kr. mind bérmentve. — Ki a pénzt a megrendelés alkalmával előre beküldi 50 példányt 11 forintot és 100 példányt 21 forintot kapja. Egyelőre 225 ezer példányban nyomatjuk, mely körül belől ötezer forintot vesz igénybe. Eddigi összes anyagi eredmény a kettős jótékony célra kétezerötyszáz forint, melynek egy része az építés foganatosítása végett; — nehogy az uzsorás kamat a vállalat anyagi hasznát föleméssze, szabadjon kérnünk az ugyis előnyös b k e s z p é n z b e l i m e g r e n d e l é s t. — Erga

sacra (a 20 krral számítva is megrendelhető alulirtaknál.) Megrendelhető Budapesten nt. Mészáros Kálmán ügybuzgó sz. Ferencz rendü hitszok urnál; ugyszintén az alant-irtottaknál, kiknél még a következő könyvek is megrendelhetők: Emlékkönyv a lourdesi magyar zarándoklatról. Ára 2 frt o. é. vagy 10 sacra elvégzése Loretom vagyis szüz Mária nazarethi haza Loretomban. Paray-le-Monial. Jézus legszentebb szive tiszteletére vonatkozó jelentések. Assisi vagyis sz. Ferencz viselt dolgai. Nagy Mária-Czell, vagyis Nagy Lajos magyar királyi győzelmé. Róma, vagyis az Örökkéáros nevezetességei. E füzetek ára egyenkint bérmentes küldéssel 25 kr, vagy egy-egy intent. elvállalása. Szentvedeshelyek Elmélkedések, istenes olvasmányok, ára 60 kr. o. é. Szemennyei Mihály plébános, Regöl (Tolna m.) Wajdits Gyula piébános, Szakadath, u. p. Györk (Tolna m.)

A NAPI ESEMÉNYEK KÖRÉBŐL.

— **XIII. Leo szentséges Atyánk** Budavár visszavételének kétszázados évfordulója alkalmából latin és magyar nyelven szerkesztett körlevelet intézett a nm. magyar püspöki karhoz, melyet ad perpetuam rei memoriam mi is lapunkban egész terjedelmében közzé fogunk tenni, hogy lássa és tudja meg mindenki, miként érez a pápa irántunk, magyarok iránt és hogyan gondolkozik a legbölesebb államtérriu a magyar állami, társadalmi és egyházi viszonyokról.

— **Személyzeti.** P. Sass Constantin M.-Láposról, Porumbakra lelkésznek; Miklós Albert k.-sztléleki segédlelk. M.-Laposra lelkésznek; Tompos Mátyás gelenczei segédlelk. Kezdi-Szt.-Lélekre hasonló min. Tóth István besztercezi segédlelk. Gelenczére hasonló minőségben; Sorbán András csik-szt-györgyi segédlelk. Ditróba második s. lelkésznek; Pap Albert baróthi segédlelk. Csik-Szt-Györgyre hasonló min. Albert Ferencz szerpap, Baróthra s. lelkésznek; Süller István csatószezi segédlelkész, Atyhára lelkésznek; Dóczy András ujmisés, Csatószege segédlelkésznek; Balló János cs.-tusnádi segédlelk. Csomafalvára koadjutornak; János Antal, csomafalvi segédlelk. O.-Topliczára segédlelkésznek; Kolin István n.-kászoni segédlelk., Cs.-Tusnádra segédlelkésznek; Kozma Imre ujmisés Nagy-Kászonba segédlelkésznek nevezettek ki.

— **Szives tudomásul.** Jól tudva azt, hogy a jelen évi jubileumi körmenetek a legtöbb helyen, és főleg oly helyeken, melyek kath. tanintézetekkel birnak, a beállott őszi idő alkalmával fognak megtartatni, ez ötletből isméteve van szerencsém a ft. lelkészkedő papság, gymnasiumi és finoveldei igazgató és aligazgató urak kiváló figyelmébe ajánlani, az általam ez alkalomból főpásztori magas megbizás és jóvahagyás folytán kiadott „Vezérkönyv“-et, melynek kitünő használhatóságát eléggé ajánlja a többek között azon tény is, hogy többen, a kik 50—100 példányban megrendelték, ezen megrendeléseket másodsor, sőt némelyek harmadszor is ismételték. Ára darabjának 12 kr, 20 drb 2 frt, 50 drb 4 frt, 100 drb 6 frt, 200 drb 10 frt vagy megfelelő intentiók elvállalása. Dr. Tódor.

— **Budavár visszavételének** kétszázados évfordulati ünnepét a püspöki székvárosban szept. 2-án fényesen ültük meg. A „Te Deum“-mal összekötött isteni

tiszteletteljes segédlet mellett Püspök ur ő Nagyméltósága személyesen végezte, melyen a katonai és polgári hatóságok testületileg vettek részt, a növendékpapság dalkara pedig Fogarasi János karnagy vezetése mellett válogatott darabok előadásával emelte az ünnepély jelent.

— **Araymise.** A csik-szent-mihályi, érdemekben megőszült és köztiszteletben álló főtiszt. Szöts Imre plébános ur augusztus 20-én méltóságos Nagy Lajos kanonok-esperes ur manuduktorsága és teljes fényes segédlet mellett ünnepelte meg 50 évi áldozári jubileumát. Maga a jubilians, látó tehetségének nagy fogya daczára, eszmékben gazdag egyházi beszédet tartott; bizossággul, hogy a 74 év alatt sokat szenvedett testben most is ifju nagy szel em honol. Hogy a tisztelgők sorában nem tarhatuk a helyi község hivatalos képviselőt ez sokak előtt megmagyarázhatian, a plébános ur teljes élet-önfeláldozással szolgálja 31 év óta e megyét és a hívek előtt közszeretettel álló lelki atya. — Tartsa Isten még soká e nemes szívű papot és derék honpolgárt.

— **Nyilvános hála.** Virág Péter oklevetes tanító-jelölt lapunk utján is hála-köszönetet mond püspök ur ő Nagyméltóságának azon 50 frt. segélyért, a melyben őt ő Nagyméltósága, hogy egy tanítóképzési tanfolyamot végzhessen, részesíteni kegyeskedett.

— **Pályázat.** A szászvárosi róm. kath. kántortanító állomás üresedésbe jöven, ezennel pályázat nyitattik: Evi jövedelme a következő: 1. Összsz forint készpénzben. 2. Természetbeni lakás 2 szoba, kamara, pinche, és konyhaval. Melyhez járul 700 □ öl házi kert és udvar. 3. Tíz öl tüzita, melyből az iskolatermek is fűtendő. 4. Két darab krumplic föld. 5. Sziából éven at 40-50 frt. 6. Tandij a tehetősebb gyermekektől 2 frt. Ezen kántortanító állomásra pályázni óhajók értesítettek: miszerint a fiu és leány gyermekeket, a népiskolai törvények értelmében vezetni kellend, míg a viszonyok más fordulatot nem vesznek. A pályázóktól megkívántatik: a magyar és német nyelvben, valamint a kántori teendő és egyházi szertartásokban kellő jártasság. Pályázni óhajók, kellően felszerelt, saját kezűleg irt kérelmeiket tolyo evi szeptember 15. ig, az iskolaszék elnöke Lázár Mór zárdafőnökhöz betérjesszék! Szászvárost 1886. augusztus 30. Lázár Mór iskolaszeki elnök és h. lelkész.

— **Hála nyilatkozat.** A temető helyiség, a béke ezen országá, minden időben, minden népeknél kiválóan gondoztatott. Az offenbányai róm. kati. hitközség is drága halottai iránti kegyeletből ezt óhajtván fentartani, a temető elkorhadat kapuia s lehetőleg kökerítése kijavitására törekszik, mit is ön erején létesíteni gyenge léven, azért a halottak iránti kegyeletet szíven hordó nemes szívek kegyes adományaiért kérelmezett. Adakoztak: Payer Gyula 20 kr. Payer József 30 kr. Boni János 10 kr. Stojka János 20 kr. Kozomos Gyula 20 kr. Lázár Kristof 50 kr. Orban Ferencz 20 kr. Raiter Mátyás 20 kr. Tersanszki Mihály 40 kr. Mathias Vach 1 frt. Szabó Luiza 50 kr. Kolozsi Sándor 30 kr. Payer Károly 20 kr. Muntján János 1 frt. T. Tordai János 20 kr. özv. Predeticsné 30 kr. Gersner Agoston 20 kr. Pop Jánosné 50 kr. Paska Antal 20 kr. Botár József 20 kr. Lövi Herman 1 frt. F. Duncs János ur 50 kr. Löf Leopold. 20 kr. Lászlófy Géza 50 kr. Izsák Márton 20 kr. S így mit a magas kir. kincstári kegy ur szokás szerint pusztulni engedett, azt a jó szívek nemes adománya helyre hozott; mert fogadják a nemes adakozók a nyilvánosság terén is hála köszönetünket. Oifenbány. Paskó Antal, s. k. plébános. Lázár Kristof, algondnok.

Kath. könyvkereskedés és egyházi-szerek műintézete.

SZÜTS és TÁRSA

Budapest, 11. ker. Ferencziek bazára 16. sz.

Mindennemü **egyházi-szerek, egyházi-szövetek, miseruhák, festmények, szobrok, zászlók, lobogók** stb.

Szent áldozási és bérnialási képek

Kitünően ajánljuk az iskolai zárvizsgák alkalmával elosztásra szánt imakönyvek, képeinket, s **ifjuági ajándékkönyveinket.** Ezek közül leginkább ajánlhatjuk a következő munkákat, a melyek mind tartalmuk, mind jutányos árak tekintetében leginkább megfelelnek a gyermek-világnak:

Ifjusági könyvtár, irta Munkácsy K. Imán.
Hóvirágok fiuk számára I. füzet 50 kr.

Ifjusági könyvtár, irta Rajkay Czeczilia.
Harmateseppek leányok számára II. füzet 50 kr.
Csicsáky, egy év Párisban, füzve 80 kr. vászonkötésben 1 frt 60 kr.

Egyszerre megrendelt 6 példánynál egy tiszteletpéldánnyal szolgálunk.

Arjegyzékeket egyházi szerekről, könyvekről, képekről s olvasókról kívánatra **bérmentve** küldünk.

Cristof Ferencz-Fele

Szobapadozat-fénymáz lak

szagtalan és gyorsan szárad.

Praktikus sajátosságánál fogva és egyszerű kezelés-módja miatt igen alkalmas a szobapadozatok befestésére és lakirozására. — Mindenki maga kezelheti. — A lakirozott szoba **két óra mulva** már használható. Különféle színekben (fedő-festék) és szintelen is kapható (csak fényességet adva).

Próbák- és használati-utasiást kaphatni a raktárakban.

Vidéki raktara: Gyulafehérvárt. Idősb Misselbacher J. B.-nél

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: Dr. TÓDOR JÓZSEF.

Szerkesztőtársak: Dr. CSERNI BÉLA, Dr. SZUCHY BÉLA, STRAUBERT ÖDÖN, Dr. VERESS FERENCZ.

Nyomatott a püsp. lyc. nyomda gyorssajtóján Gyulafehérvárt.